ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 16.12.2025
COM(2025) 766 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με τις στατιστικές που καταρτίζονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2150/2002 για τις στατιστικές των αποβλήτων και την ποιότητά τους

1. Εισαγωγή

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2150/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2002, για τις στατιστικές των αποβλήτων[1] (στο εξής: κανονισμός) θεσπίζει πλαίσιο για την παραγωγή στατιστικών για τα απόβλητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (στο εξής: ΕΕ). Το άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

> *Εντός πενταετίας από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού και στη συνέχεια ανά τριετία, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έκθεση σχετικά με τις στατιστικές που καταρτίζονται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό και, ειδικότερα, σχετικά με την ποιότητά τους και τη συνεπαγόμενη επιβάρυνση των επιχειρήσεων.*

Η παρούσα είναι η έβδομη έκθεση που εκπληρώνει την εν λόγω υποχρέωση. Οι προηγούμενες εκθέσεις δημοσιεύτηκαν το 2008[2], το 2011[3], το 2014[4], το 2016[5], το 2020[6] και το 2022[7].

Η παρούσα έκθεση καλύπτει την περίοδο αναφοράς μεταξύ 2020 και 2022 (δεδομένα του έτους αναφοράς), για την οποία τα κράτη μέλη διαβίβασαν δεδομένα το 2022 και το 2024 αντίστοιχα.

2. Κανονισμός για τις στατιστικές των αποβλήτων

Ο κανονισμός καθιερώνει ένα πλαίσιο για την παραγωγή στατιστικών της ΕΕ σχετικά με την παραγωγή, την ανάκτηση και τη διάθεση των αποβλήτων.

Εξασφαλίζει ότι τα δεδομένα για τα απόβλητα συλλέγονται και υποβάλλονται με συνεκτικό τρόπο από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (στο εξής: ΕΟΧ), έτσι ώστε να ενισχύεται η ακρίβεια, η αξιοπιστία και η συγκρισιμότητα των στατιστικών για τα απόβλητα. Προωθεί τη διαφάνεια και παρέχει πρόσβαση σε δεδομένα σχετικά με τα απόβλητα για τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής, τους ερευνητές και το ευρύ κοινό.

Τα κράτη μέλη πρέπει να συλλέγουν δεδομένα σχετικά με την παραγωγή αποβλήτων (ανά οικονομική δραστηριότητα, νοικοκυριό και άλλες πηγές), την επεξεργασία αποβλήτων (ανακύκλωση, ανάκτηση, διάθεση κ.λπ.) και τη διαχείριση αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς και του εμπορίου αποβλήτων), και να τα υποβάλλουν στην Επιτροπή (Eurostat) ανά διετία εντός 18 μηνών από το τέλος του έτους αναφοράς[8].

Η Eurostat δημοσιεύει τα δεδομένα για τα απόβλητα σε φιλικό προς τον χρήστη μορφότυπο, επιτρέποντας έτσι την εύκολη πρόσβαση και σύγκριση μεταξύ των κρατών μελών.

---

1 ΕΕ L 332 της 9.12.2002, σ. 1. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/2150/2010-10-18.
2 COM(2008) 355 final της 13.6.2008.
3 COM(2011) 131 final της 17.3.2011.
4 COM(2014) 79 final της 14.2.2014.
5 COM(2016) 701 final της 3.11.2016.
6 COM(2020) 54 final της 14.2.2020.
7 COM(2022) 719 final της 15.12.2022.
8 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2150/2002, τμήμα 7 παράγραφος 2 των παραρτημάτων I και II.

Εκτός από τις στατιστικές για την παραγωγή και την επεξεργασία αποβλήτων, τα δεδομένα που συλλέγονται δυνάμει του κανονισμού υποστηρίζουν επίσης στατιστικές για θέματα πολιτικής, όπως η κυκλική οικονομία[9] και οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης[10].

3. Δραστηριότητες μετά την τελευταία έκθεση

3.1. Αλλαγές στον μορφότυπο υποβολής εκθέσεων

Τα κράτη μέλη, παράλληλα με τα δεδομένα που υποβάλλουν στην Επιτροπή (Eurostat) δυνάμει του κανονισμού, υποβάλλουν επίσης μια έκθεση ποιότητας. Από τη συλλογή δεδομένων του 2024, ο μορφότυπος της έκθεσης ποιότητας έχει αναβαθμιστεί στην ενιαία ολοκληρωμένη δομή μεταδεδομένων (SIMS)[11], ένα τυποποιημένο πλαίσιο υποβολής εκθέσεων που ενσωματώνει μεταδεδομένα και πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα σε έναν εναρμονισμένο μορφότυπο χρησιμοποιώντας ένα διεθνές τεχνικό πρότυπο (SDMX). Η αναβάθμιση αυτή παρέχει μια πιο λεπτομερή και στιβαρή δομή, η οποία ευθυγραμμίζεται με τις βέλτιστες πρακτικές σε διάφορους στατιστικούς τομείς. Επιπλέον, η έκθεση ποιότητας περιλαμβάνει έναν νέο πίνακα όπου αξιολογούνται τα ζητήματα κάλυψης, εντοπίζονται τα κενά στη λογιστική καταγραφή των αποβλήτων και βελτιώνεται η συνολική ακρίβεια των εκτιμήσεων για την παραγωγή αποβλήτων.

3.2. Συνεδριάσεις της ομάδας εργασίας για τις στατιστικές των αποβλήτων

Η Eurostat, για να αναπτύξει τη συγκρισιμότητα και την ποιότητα των δεδομένων, οργανώνει ετησίως συνεδριάσεις της ομάδας εργασίας για τις στατιστικές των αποβλήτων, η οποία απαρτίζεται από εθνικούς εμπειρογνώμονες από τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες των κρατών μελών της ΕΕ, της ΕΖΕΣ και των υποψήφιων χωρών. Από την τελευταία έκθεση (το 2022), πραγματοποιήθηκαν ετήσιες συνεδριάσεις διάρκειας μιάμισης ημέρας η καθεμία, κατά τις οποίες η ομάδα εργασίας συζήτησε την κυκλική οικονομία, την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα αστικά απόβλητα, τα γεωργικά απόβλητα, την ιλύ καθαρισμού λυμάτων και τα ορυκτά απόβλητα, καθώς και το εγχειρίδιο της Eurostat για το 2024.

3.3. Επισκέψεις χωρών

Η Επιτροπή (Eurostat) πραγματοποιεί διμερείς επισκέψεις σε χώρες για να συζητήσει τεχνικά θέματα και να κατανοήσει καλύτερα την εφαρμοζόμενη μεθοδολογία και τις συνέπειές της στη συγκρισιμότητα των δεδομένων. Ύστερα από την τελευταία έκθεση, πραγματοποιήθηκαν τέσσερις επισκέψεις: στις Κάτω Χώρες, την Ισπανία, τη Φινλανδία και τη Βουλγαρία. Οι

[9] Πλαίσιο παρακολούθησης – Κυκλική οικονομία – Eurostat

[10] Πληροφορίες σχετικά με τα δεδομένα – Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης – Eurostat

[11] Σύσταση (ΕΕ) 2023/397 της Επιτροπής, της 17ης Φεβρουαρίου 2023, σχετικά με τα μεταδεδομένα αναφοράς και τις εκθέσεις ποιότητας για το ευρωπαϊκό στατιστικό σύστημα, για την αντικατάσταση της σύστασης 2009/498/ΕΚ σχετικά με τα μεταδεδομένα αναφοράς για το ευρωπαϊκό στατιστικό σύστημα (ΕΕ L 53 της 21.2.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/397/oj).

επισκέψεις εστιάστηκαν στα δεδομένα που υποβλήθηκαν δυνάμει του κανονισμού, εξετάζοντας επίσης πρόσθετες ροές αποβλήτων (δηλ. απόβλητα τροφίμων, μπαταρίες, ηλεκτρονικά και ηλεκτρικά απόβλητα και οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους), όταν αυτό άρμοζε. Οι επισκέψεις αυτές βελτιώνουν την επικοινωνία και επιτρέπουν τις ανταλλαγές με την εκάστοτε χώρα όσον αφορά τη μεθοδολογία, πράγμα που επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση των διαδικασιών και των προκλήσεων κάθε χώρας σε σχέση με τις στατιστικές για τα απόβλητα. Επιπλέον, οι επισκέψεις αποτελούν έναν ταχύτερο και αποτελεσματικότερο τρόπο για να συζητηθούν και να επιλυθούν πολύπλοκα ζητήματα.

3.4. Ποιότητα των στοιχείων που διαβιβάστηκαν μετά την προηγούμενη έκθεση

3.4.1. Έγκαιρη υποβολή

Η τήρηση της προθεσμίας υποβολής της έκθεσης για τη συλλογή δεδομένων των ετών αναφοράς 2020 και 2022 παρέμεινε σταθερή σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη.

Γενικά, τα σύνολα δεδομένων για την παραγωγή και την επεξεργασία αποβλήτων υποβλήθηκαν εγκαίρως. Για το έτος αναφοράς 2020, 25 κράτη μέλη και μία χώρα του ΕΟΧ υπέβαλαν τα δεδομένα τους εγκαίρως, ενώ για το έτος αναφοράς 2022, 21 κράτη μέλη και δύο χώρες του ΕΟΧ τήρησαν την προθεσμία υποβολής.

Ωστόσο, σημειώθηκαν καθυστερήσεις στη διαβίβαση των δεδομένων για το έτος αναφοράς 2022 από ορισμένες χώρες. Οι χώρες υπέβαλαν επίσης εκθέσεις ποιότητας μετά τη λήξη της προθεσμίας, ενώ σε εκκρεμότητα βρίσκονται οι εκθέσεις δύο χωρών της ΕΕ, ενδεχομένως λόγω του νέου μορφότυπου των εκθέσεων που καθιερώθηκε το εν λόγω έτος. Ελήφθησαν επίσης εθελοντικές υποβολές από έξι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων (Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο, Βόρεια Μακεδονία, Αλβανία, Σερβία και Κόσοβο[*]) και από την Τουρκία· τέσσερις εξ αυτών υπέβαλαν εγκαίρως πλήρη σύνολα δεδομένων και εκθέσεις ποιότητας. Η Eurostat απηύθυνε υπενθυμίσεις και παρενέβη σε περιπτώσεις μη υποβολής. Τα επικυρωμένα δεδομένα δημοσιεύθηκαν στη διαδικτυακή βάση δεδομένων της Eurostat για τα έτη αναφοράς 2018, 2020 και 2022, συνοδευόμενα από άρθρα στον ιστότοπο Statistics Explained (Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων) και άλλα πληροφοριακά προϊόντα[12].

3.4.2. Πληρότητα

Τα δεδομένα για την παραγωγή αποβλήτων έχουν καταστεί σημαντικά πληρέστερα από το 2010. Σημειώθηκε σημαντική μείωση του αριθμού των ελλειπόντων αριθμητικών στοιχείων και των χωρών που υπέβαλλαν μη πλήρεις απαντήσεις, καθώς καμία χώρα της ΕΕ και του

[*] Η ονομασία αυτή χρησιμοποιείται με επιφύλαξη των θέσεων ως προς το καθεστώς και συνάδει με την απόφαση 1244/1999 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και τη γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του Κοσόβου.

[12] Νέα στοιχεία (έτος αναφοράς: 2022): https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241017-1·
Δείκτες διαχείρισης των αποβλήτων: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_management_indicators.

ΕΟΧ δεν υπέβαλε ελλείποντα αριθμητικά στοιχεία και για τα δύο έτη αναφοράς. Έξι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων (Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο, Βόρεια Μακεδονία, Αλβανία, Σερβία και Κόσοβο) και η Τουρκία υπέβαλαν επίσης τις εκθέσεις τους για την παραγωγή αποβλήτων για το έτος αναφοράς 2022.

Παρόμοια βελτίωση σημειώθηκε στα δεδομένα για την επεξεργασία των αποβλήτων, καθώς δεν αναφέρθηκαν ελλείποντα αριθμητικά στοιχεία για τα έτη αναφοράς 2020 και 2022. Ωστόσο, ορισμένες χώρες αναφέρουν εμπιστευτικά δεδομένα, πράγμα που απαιτεί πρόσθετη δευτερογενή εμπιστευτική μεταχείριση ώστε να αποτρέπεται η εξαγωγή ευαίσθητων εθνικών δεδομένων από τα εμπιστευτικά δεδομένα. Η διαδικασία αυτή διασφαλίζει ότι οι εμπιστευτικές πληροφορίες εξακολουθούν να προστατεύονται, ενώ παράλληλα επιτρέπει τη δημοσίευση συγκεντρωτικών δεδομένων.

3.4.3. Συνάφεια

Το σύνολο δεδομένων παρέχει ολοκληρωμένες πληροφορίες σχετικά με τα παραγόμενα απόβλητα και την επεξεργασία τους. Ταξινομεί τα απόβλητα ανά ουσία και τομέα δραστηριότητας, με πρωταρχική εστίαση στη διαχείριση των αποβλήτων. Ωστόσο, δεν αντιμετωπίζει πλήρως τα απόβλητα ως πόρο, καθώς έχει περιορισμούς μεταξύ των οποίων η έλλειψη δεδομένων σχετικά με τα ποσοστά ανακύκλωσης, την εισαγωγή και εξαγωγή αποβλήτων και τα προκαταρκτικά στάδια επεξεργασίας. Επιπλέον, τα χαρακτηριστικά των αποβλήτων έχουν δυναμικό χαρακτήρα και υπάρχει πιθανότητα διπλής καταμέτρησης των ουσιών. Και οι δύο αυτοί παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν την ακρίβεια. Μολονότι τα δεδομένα είναι χρήσιμα για τη διαχείριση των υποδομών αποβλήτων, οι ελλείψεις αυτές σημαίνουν ότι δεν είναι πλήρως κατάλληλα για την παρακολούθηση των πρακτικών κυκλικής οικονομίας.

3.4.4. Ακρίβεια

Η ακρίβεια των δεδομένων για την παραγωγή αποβλήτων διασφαλίζεται μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης η οποία συνδυάζει στατιστικές από όλους τους οικονομικούς τομείς και τα νοικοκυριά, συμπεριλαμβανομένων των δευτερογενών αποβλήτων και των μικρών επιχειρήσεων. Για να αντιμετωπιστούν πιθανά κενά όσον αφορά την κάλυψη, τα δεδομένα συμπληρώθηκαν με πληροφορίες από διοικητικές πηγές ή με εκτιμήσεις. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια τάση αύξησης της εξάρτησης από διοικητικές πηγές, ενώ οι στατιστικές δειγματοληπτικές έρευνες χρησιμοποιούνται πιο επιλεκτικά για τη συλλογή συμπληρωματικών δεδομένων και την κάλυψη των εναπομενόντων κενών.

Η προσέγγιση αυτή είναι αποδοτική και αποτελεσματική, καθώς αξιοποιεί τα διαθέσιμα διοικητικά δεδομένα και στοχευμένα δεδομένα ερευνών για την παραγωγή δεδομένων υψηλής ποιότητας σχετικά με την παραγωγή αποβλήτων. Η μέθοδος αυτή αξιοποιεί τα πλεονεκτήματα και των δύο πηγών δεδομένων. Αυτό σημαίνει ότι ευθυγραμμίζεται με τον κώδικα ορθής πρακτικής για τις ευρωπαϊκές στατιστικές, ο οποίος προωθεί τη χρήση των υφιστάμενων πηγών δεδομένων και ελαχιστοποιεί την επιβάρυνση για τους ερωτώμενους. Κατά συνέπεια, η ακρίβεια και η αξιοπιστία των δεδομένων παραγωγής αποβλήτων αυξάνονται, παρέχοντας μια ισχυρή βάση για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων. Οι έλεγχοι που διενεργεί η Eurostat

στις εκθέσεις ποιότητας, οι οποίοι συγκρίνουν τα στοιχεία των μητρώων επιχειρήσεων με τα δεδομένα του συστήματος υποβολής εκθέσεων για τα απόβλητα, έχουν συμβάλει στη βελτίωση της αξιοπιστίας. Παρότι τα ποσοστά απάντησης είναι χαμηλά, οι αποκλίσεις στα σύνολα δεδομένων υποδηλώνουν ότι η ποσότητα των παραγόμενων αποβλήτων υποτιμάται κατά λιγότερο από 10 %. Ενδέχεται να προκύψουν ανακρίβειες λόγω ακατάλληλης ομαδοποίησης εντός των κωδικών NACE, γεγονός που ενδεχομένως σημαίνει ότι τα οικιακά απόβλητα υπερεκτιμώνται.

Συνολικά, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένοι περιορισμοί, η ποιότητα των δεδομένων βελτιώνεται συνεχώς και καταβάλλονται προσπάθειες για να αντιμετωπιστούν οι υπολειπόμενες προκλήσεις και να εξασφαλιστούν πιο ακριβή και συγκρίσιμα δεδομένα σχετικά με την παραγωγή αποβλήτων.

3.4.5. Προσβασιμότητα και σαφήνεια

Σύμφωνα με τον κανονισμό, οι στατιστικές για τα απόβλητα καθίστανται προσβάσιμες μέσω μιας ολοκληρωμένης βάσης δεδομένων και σαφών, συνοπτικών άρθρων στον ιστότοπο της Eurostat. Η βάση δεδομένων επιτρέπει στους χρήστες να δημιουργούν εξατομικευμένες τηλεφορτώσεις και παρέχει ενσωματωμένα μεταδεδομένα και εκθέσεις ποιότητας για καλύτερη κατανόηση. Η ανατροφοδότηση των χρηστών δείχνει υψηλά επίπεδα ικανοποίησης όσον αφορά την προσβασιμότητα των δεδομένων, ενώ οι περισσότερες ερωτήσεις αφορούν την ερμηνεία των δημοσιευμένων αριθμητικών στοιχείων και όχι την πρόσβαση στα δεδομένα, γεγονός που υποδηλώνει ότι η βάση δεδομένων της Eurostat είναι μια διαισθητική πηγή πληροφοριών φιλική προς τους χρήστες. Παρέχοντας εύκολη πρόσβαση στις στατιστικές για τα απόβλητα, η Eurostat δίνει τη δυνατότητα στους συμφεροντούχους σε ολόκληρη την ΕΕ να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και προωθεί τη διαφάνεια στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων.

3.4.6. Συγκρισιμότητα

Τα δεδομένα γενικά παρουσιάζουν υψηλή συγκρισιμότητα μεταξύ των χωρών, λόγω των κοινών ορισμών και ταξινομήσεων. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά τα δεδομένα για τα επικίνδυνα απόβλητα, όπου η εθνική νομοθεσία κάθε χώρας ενδέχεται να έχει διαφορετικό ορισμό της «επικινδυνότητας». Η κυριαρχία των ορυκτών αποβλήτων, τα οποία αντιπροσωπεύουν περίπου τα δύο τρίτα των συνολικών αποβλήτων, εμποδίζει επίσης τις συγκρίσεις μεταξύ των χωρών. Για να μετριάσει το πρόβλημα αυτό, η Eurostat δημοσιεύει δεδομένα για τον δείκτη «Απόβλητα εκτός από τα μείζονα ορυκτά απόβλητα», τα οποία συμβάλλουν σε ακριβέστερες συγκρίσεις μεταξύ των χωρών.

Τα περισσότερα κράτη μέλη εξακολουθούν να αναπτύσσουν την ποιότητα και την αποδοτικότητα των δεδομένων, βελτιώνοντας τη συλλογή δεδομένων και τις μεθόδους τους. Ωστόσο, οι βελτιώσεις αυτές μπορούν να δημιουργήσουν διακοπές στις χρονολογικές σειρές, τις οποίες τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν αναθεωρώντας τα σύνολα δεδομένων και ενημερώνοντας τους χρήστες σχετικά με τυχόν αναθεωρήσεις. Η Eurostat επισημαίνει αυτές τις ασυνέχειες στα σύνολα δεδομένων που δημοσιεύει.

3.4.7. Συνοχή

Οι στατιστικές για τα απόβλητα εμφανίζουν υψηλό βαθμό συνοχής, ο οποίος αποτελεί μέτρο της ικανότητάς τους να συνδυάζονται με διάφορους τρόπους και για διάφορες χρήσεις. Η συνοχή αξιολογείται σε τρεις διαστάσεις: συνοχή με τους εθνικούς λογαριασμούς, άλλη διατομεακή συνοχή και εσωτερική συνοχή. Όσον αφορά τις στατιστικές για τα απόβλητα, η εσωτερική συνοχή διασφαλίζεται μέσω της συνεπούς μετατροπής των ανεπεξέργαστων δεδομένων σε εκροές.

Όσον αφορά τη διατομεακή συνοχή, έχουν καθιερωθεί διαδικασίες επικύρωσης για να συγκρίνονται οι στατιστικές για τα απόβλητα με άλλα συναφή σύνολα δεδομένων, όπως τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ), συσκευασιών και τροφίμων. Παρότι οι διαδικασίες αυτές συμβάλλουν στη μείωση των ασυνεπειών, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες αποκλίσεις, κυρίως λόγω των διαφορών στα τμήματα παραγωγής δεδομένων.

Παρά ταύτα, η συνοχή με τους εθνικούς λογαριασμούς καταδεικνύεται σαφώς από τις σχέσεις μεταξύ της παραγωγής αποβλήτων και των κοινωνικοοικονομικών δεικτών, όπως το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και οι κρατικές δαπάνες για τη διαχείριση των αποβλήτων. Για παράδειγμα, τα δεδομένα δείχνουν θετική συσχέτιση μεταξύ της παραγωγής αποβλήτων κατά κεφαλήν και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Ωστόσο, η σχέση μεταξύ της παραγωγής αποβλήτων και των δαπανών για τη διαχείριση των αποβλήτων είναι λιγότερο σαφής, καθώς διαφορετικές ομάδες χωρών παρουσιάζουν διαφορετικά μοτίβα.

Επιπλέον, δεδομένου ότι το σύνολο των δεικτών διαχείρισης αποβλήτων συνδυάζει δεδομένα επεξεργασίας που συλλέγονται δυνάμει του κανονισμού με δεδομένα εισαγωγών/εξαγωγών από στατιστικές του διεθνούς εμπορίου (βάση δεδομένων COMEXT) ή από εθνικές πηγές, αξιολογείται επίσης η συνοχή με τις στατιστικές του διεθνούς εμπορίου εμπορευμάτων. Τα ευρήματα αυτά τονίζουν την πολυπλοκότητα των σχέσεων μεταξύ της παραγωγής αποβλήτων, της οικονομικής δραστηριότητας και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, καθώς και τη σημασία των συνεχιζόμενων προσπαθειών για τη βελτίωση της συνοχής και της συνέπειας των δεδομένων.

3.5. Ανάλυση των δεδομένων

Η συλλογή δεδομένων του 2022 παρείχε πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τις τάσεις και τις εξελίξεις όσον αφορά την παραγωγή και τη διαχείριση αποβλήτων. Ειδικότερα, τα δεδομένα αποκάλυψαν συνεχή και εξελισσόμενη μείωση της παραγωγής οικιακών και παρόμοιων αποβλήτων[13], καθώς και σημαντική μείωση της άμεσης υγειονομικής ταφής αυτής της ροής αποβλήτων. Συμπληρωματικά, σημειώθηκε αύξηση στη χωριστή συλλογή ορισμένων ροών αποβλήτων από τα νοικοκυριά, όπως το γυαλί, τα πλαστικά και τα βιολογικά απόβλητα.

[13] Απόβλητα που δεν παράγονται από νοικοκυριά, αλλά μοιάζουν με οικιακά απόβλητα στη σύνθεσή τους. Τυπικά παραδείγματα αποτελούν τα απόβλητα από μικρές επιχειρήσεις, γραφεία, σχολεία και δημόσιες εγκαταστάσεις όπως πάρκα, που παράγουν τύπους αποβλήτων παρόμοιους με εκείνους των κατοικιών.

Μολονότι τα δεδομένα εμφάνισαν ικανοποιητικά επίπεδα ποιότητας, εντοπίστηκαν ευκαιρίες βελτίωσης, ιδίως όσον αφορά τις ροές αποβλήτων όπως η ιλύς καθαρισμού λυμάτων, τα γεωργικά απόβλητα και τα απόβλητα κατασκευών και οικοδομών. Η Eurostat βελτίωσε την καθοδήγησή της για να αντιμετωπίσει την ασυνεπή ταξινόμηση των αποβλήτων εξόρυξης μεταξύ των χωρών.

Η ανάλυση ανέδειξε επίσης τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κυκλική οικονομία, ιδίως όσον αφορά τις ροές αποβλήτων πλαστικών και κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων. Παρατηρήθηκαν σημαντικές διαφορές στις κατά κεφαλήν μεθόδους παραγωγής και επεξεργασίας, με ορισμένες χώρες να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις εξαγωγές ή την υγειονομική ταφή λόγω της περιορισμένης εγχώριας ικανότητας ανακύκλωσης. Τα ευρήματα αυτά καταδεικνύουν την ανάγκη να βελτιωθούν οι υποδομές, να μειωθεί η εξάρτηση από τις εξαγωγές και να εναρμονιστούν οι ορισμοί.

Για να διευθετήσει τα ζητήματα αυτά, η Eurostat επέκτεινε το ερωτηματολόγιο ώστε να συμπεριλάβει την εθελοντική υποβολή στοιχείων σχετικά με τις εισαγωγές/εξαγωγές και άλλες σχετικές κατηγορίες, με σκοπό να συνδυαστεί η παραγωγή και η επεξεργασία αποβλήτων. Αυτό, όχι μόνο θα βελτιώσει την ποιότητα των εκτιμήσεων, αλλά και θα παράσχει επίσης πολύτιμες γνώσεις στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας.

3.6. Διοικητικός φόρτος

Οι απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων για τις στατιστικές των αποβλήτων επιβάλλουν διοικητικό φόρτο στους παραγωγούς αποβλήτων και τις επιχειρήσεις που ειδικεύονται στη διαχείριση των αποβλήτων. Σύμφωνα με τον κανονισμό, οι μικρές επιχειρήσεις (με λιγότερους από 10 εργαζομένους)[14] μπορούν να μετριάσουν αυτόν τον φόρτο αντικαθιστώντας την υποβολή εκθέσεων με δεδομένα που συλλέγονται απευθείας από τα κράτη μέλη.

Τα κράτη μέλη υιοθετούν διάφορες προσεγγίσεις για τη συλλογή δεδομένων, που περιλαμβάνουν έρευνες, διοικητικά δεδομένα ή συνδυασμό ερευνών και διοικητικών δεδομένων. Τα διοικητικά δεδομένα συνδυάζουν δεδομένα που συλλέγονται για άλλους σκοπούς, όπως η φορολογία, η περιβαλλοντική παρακολούθηση ή η εθνική διαχείριση των αποβλήτων.

Για να εξασφαλιστεί η ακριβής συλλογή δεδομένων, η Eurostat παρέχει τεχνική βοήθεια και κατάρτιση στους εθνικούς φορείς κατάρτισης δεδομένων, τόσο σε φορείς συλλογής δεδομένων όσο και σε ερωτώμενους.

[14] Η απαλλαγή μικρών εταιρειών από έρευνες αντιμετωπίζεται με διάφορους τρόπους. Ορισμένες χώρες καλύπτουν τις μικρές εταιρείες με δειγματοληπτικές έρευνες και υπολογίζουν τα αποτελέσματα κατά παρέκταση. Ωστόσο, οι περισσότερες χώρες εξαιρούν πλήρως τις μικρές εταιρείες σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού, το οποίο επιτρέπει στις επιχειρήσεις με λιγότερους από 10 εργαζομένους να εξαιρούνται από τις έρευνες, εκτός εάν συμβάλλουν σημαντικά στην παραγωγή αποβλήτων. Εναλλακτικά, τα αριθμητικά στοιχεία μπορούν να παρεκταθούν με τη χρήση μοντέλων εκτιμήσεων που βασίζονται σε παράγοντες αναγωγής. Οι επιμέρους χώρες έχουν θεσπίσει διαφορετικά κατώτατα όρια εξαίρεσης, τα οποία καθορίζονται συνήθως με βάση τον αριθμό των εργαζομένων ή την ποσότητα των αποβλήτων που παράγονται ετησίως. Μερικές χώρες συνδυάζουν τα δύο κριτήρια, για να εξασφαλίσουν ότι η συλλογή δεδομένων καλύπτει ακόμη και τις μικρές εταιρείες, όταν αυτές υπερβαίνουν το καθορισμένο κατώτατο όριο παραγωγής αποβλήτων.

Επισημαίνεται ότι σε περίπου 12 κράτη μέλη η συλλογή βασίζεται σε διοικητικά δεδομένα, ενώ πέντε κράτη μέλη χρησιμοποιούν στατιστικές έρευνες. Σημειώθηκε επίσης ότι όλο και περισσότερες χώρες υιοθετούν μια συνδυασμένη προσέγγιση.

Υπήρξαν περίπου 6 325 απαντήσαντες, οι οποίοι χρειάστηκαν λιγότερο από μία ώρα έκαστος για να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο. Όσον αφορά την εκτίμηση του κόστους, βάσει μιας ολοκληρωμένης ανάλυσης των εκθέσεων ποιότητας και των δεδομένων των ερευνών, ο συνολικός φόρτος που βάρυνε τις εταιρείες σε ολόκληρη την ΕΕ ανέρχεται σε περίπου 2,2 εκατ. ευρώ (κατά μέσο όρο 186 000 EUR ανά κράτος μέλος ανά έτος).

Απηχώντας τις προσπάθειες της Επιτροπής να μειώσει τον διοικητικό φόρτο και να απλουστεύσει τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων, το σημερινό ερωτηματολόγιο φαίνεται να επιτυγχάνει ισορροπία και αναλογικό φόρτο σε σχέση με τους επιδιωκόμενους στόχους. Η χρήση διοικητικών δεδομένων και συνδυασμένων προσεγγίσεων από τα κράτη μέλη συμβάλλει στην ελαχιστοποίηση του φόρτου για τους παραγωγούς αποβλήτων και τις επιχειρήσεις. Συνολικά, οι υφιστάμενες απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων για τις στατιστικές των αποβλήτων φαίνεται να είναι αποτελεσματικές όσον αφορά τη συλλογή των αναγκαίων δεδομένων, ενώ παράλληλα διατηρούν τον διοικητικό φόρτο στο ελάχιστο, στηρίζοντας έτσι τον στόχο της Επιτροπής για μείωση του φόρτου και απλούστευση.

4. Μέτρα βελτίωσης

Η Eurostat, για να βελτιώσει τα αριθμητικά στοιχεία που υποβάλλονται δυνάμει του κανονισμού, ακολούθησε μια αποτελεσματική, γρήγορη μέθοδο η οποία κάλυψε βασικές ανάγκες πληροφόρησης για τη σύγχρονη διαχείριση των αποβλήτων, ειδικά για την παρακολούθηση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία και τον υπολογισμό των ποσοστών ανακύκλωσης, δείκτες που είναι κρίσιμοι για την εκτίμηση της προόδου προς την επίτευξη των στόχων της ΕΕ για το περιβάλλον και την αποδοτική χρήση των πόρων.

Η Eurostat εστιάστηκε στην ανάπτυξη της πρόσθετης ενότητας η οποία συνδυάζει την παραγωγή αποβλήτων με την επεξεργασία τους, πράγμα που καθιστά τα δεδομένα για τα απόβλητα πιο συναφή και ολοκληρωμένα. Η ενότητα περιλαμβάνει πέντε λεπτομερείς πίνακες που παρακολουθούν τη ροή των αποβλήτων από την παραγωγή έως την επεξεργασία, καλύπτοντας τις εισαγωγές και τις εξαγωγές, την προεπεξεργασία, τη θερμική επεξεργασία και την ανάκτηση υλικών. Η προσέγγιση αυτή παρέχει λεπτομερέστερες πληροφορίες σχετικά με τις ροές αποβλήτων και επιτρέπει τον ακριβή υπολογισμό των ποσοστών ανακύκλωσης και ανάκτησης για μεμονωμένους τύπους αποβλήτων.

Παρά την περιορισμένη υποβολή στοιχείων γι’ αυτή την εθελοντική ενότητα κατά τους γύρους υποβολής εκθέσεων του 2022 και του 2024, η Eurostat χρησιμοποίησε τις πληρέστερες εκθέσεις για να καταρτίσει διαγράμματα Sankey, που παρέχουν οπτική αναπαράσταση των ροών αποβλήτων και εντοπίζουν τα κενά στα δεδομένα. Τα διαγράμματα αυτά, σε συνδυασμό με την επικοινωνία με τις χώρες που είχαν τις καλύτερες επιδόσεις, παρήγαγαν ορισμένα δεδομένα και προετοίμασαν το έδαφος για μια πιο αξιόπιστη και ολοκληρωμένη υποβολή εκθέσεων στο μέλλον.

Η Eurostat, για να αναλύσει την κυκλική οικονομία και να καταστήσει απλούστερη την παρακολούθηση των επιδόσεων ανακύκλωσης και ανάκτησης υλικών σε όλες τις επιμέρους ροές αποβλήτων, καθιέρωσε τους λογαριασμούς αποβλήτων, ένα μεθοδολογικό πλαίσιο και μια προσέγγιση που ενσωματώνει δεδομένα με διαφορετικά επίπεδα λεπτομέρειας και από διάφορες πηγές.

5. Συμπεράσματα

Τα δεδομένα που συγκεντρώνονται δυνάμει του κανονισμού παρέχουν μια ολοκληρωμένη και αξιόπιστη πηγή πληροφοριών σχετικά με την παραγωγή και την επεξεργασία αποβλήτων στην ΕΕ, η οποία καλύπτει την περίοδο από το 2002 έως το 2022.

Τα δεδομένα γενικά υποβάλλονται εγκαίρως και είναι επαρκούς ποιότητας ώστε να θεωρούνται αξιόπιστα και ακριβή. Η ποιότητα του συνόλου δεδομένων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη μεθοδολογία κάθε χώρας, η οποία βελτιώνεται σταθερά με κάθε κύκλο συλλογής δεδομένων. Στη βελτίωση αυτή συνέβαλαν διάφοροι παράγοντες: η αυξανόμενη χρήση διοικητικών δεδομένων, η οποία μειώνει την εξάρτηση από την παρέκταση, και η σταθερή πρόοδος που σημειώνεται όσον αφορά την επικύρωση των δεδομένων, παράλληλα με τις ανταλλαγές με τα κράτη μέλη μέσω καθοδήγησης, ομάδων εργασίας και επισκέψεων σε χώρες.

Ωστόσο, τα δεδομένα αυτά έχουν τους περιορισμούς τους ως πηγή πληροφοριών σχετικά με την κυκλική οικονομία και τη χρήση των αποβλήτων ως πόρου, λόγω κενών στα δεδομένα που αφορούν την προεπεξεργασία, την αναταξινόμηση των αποβλήτων και το διεθνές εμπόριο αποβλήτων, πράγμα που περιορίζει τη διαθεσιμότητα ολοκληρωμένων πληροφοριών πέραν της τελικής επεξεργασίας και διάθεσης. Η Eurostat εργάστηκε με την ομάδα εργασίας για την εφαρμογή της πρόσθετης ενότητας, η οποία συλλέγεται σε εθελοντική βάση εφόσον δεν αποτελεί μέρος του κανονισμού· δυστυχώς, το ποσοστό απόκρισης ήταν πολύ χαμηλό λόγω των περιορισμένων πόρων σε επίπεδο κρατών μελών και, επομένως, τα δεδομένα αυτά δεν μπορούν ακόμη να χρησιμοποιηθούν.

Καθώς η ΕΕ καθιερώνει υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων σχετικά με τα απόβλητα για συγκεκριμένες ροές αποβλήτων (όπως οι μπαταρίες[15], τα ηλεκτρονικά απόβλητα[16], τα απόβλητα τροφίμων[17] και τα απορρίμματα συσκευασίας[18]) δυνάμει διαφόρων ειδικών ανά τομέα οδηγιών και κανονισμών, όλο και περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτά τα είδη

[15] Οδηγία 2006/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές και τα απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών και με την κατάργηση της οδηγίας 91/157/ΕΟΚ (ΕΕ L 266 της 26.9.2006, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/66/2018-07-04).

[16] Οδηγία 2012/19/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) (ΕΕ L 197 της 24.7.2012, σ. 38, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/19/2024-04-08).

[17] Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών (ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/2024-02-18).

[18] Κανονισμός (ΕΕ) 2025/40 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2024, για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1020 και της οδηγίας (ΕΕ) 2019/904 και την κατάργηση της οδηγίας 94/62/ΕΚ (ΕΕ L, 2025/40, 22.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj).

αποβλήτων γίνονται διαθέσιμες. Ωστόσο, ο κανονισμός παραμένει το μόνο επίσημο πλαίσιο υποβολής εκθέσεων από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή με πλήρη κάλυψη όλων των τύπων αποβλήτων. Αποτελεί βασικό εργαλείο για τη μέτρηση των ροών υλικών στην κυκλική οικονομία. Ο κανονισμός δεν μετρά επαρκώς τις ροές από τη συλλογή των αποβλήτων στην επεξεργασία τους και, ιδίως αλλά όχι μόνο, τις διασυνοριακές ροές αποβλήτων. Οι βελτιώσεις των δεδομένων σε αυτόν τον τομέα είναι απαραίτητες για να διατηρηθεί η πληρότητα των πληροφοριών σχετικά με την κυκλική οικονομία και η συνάφεια των συνόλων δεδομένων του κανονισμού για την ανάλυση δεδομένων.

Επιπλέον, θα μπορούσαν να διερευνηθούν οι δυνατότητες βελτίωσης της συνοχής των στατιστικών για τα απόβλητα μέσω διασταυρούμενων ελέγχων με τις στατιστικές του εξωτερικού εμπορίου και του ισοζυγίου πληρωμών. Αυτό δεν αναμένεται να επιβάλει πρόσθετο φόρτο υποβολής εκθέσεων στα κράτη μέλη, και θα εντοπίσει τομείς για μελλοντικές βελτιώσεις στη μεθοδολογία για τις διεθνείς ροές αποβλήτων, ενισχύοντας έτσι τη συνολική ποιότητα και αξιοπιστία των στατιστικών για τα απόβλητα.

Παρά τους περιορισμούς τους, τα δεδομένα που διαβιβάζονται δυνάμει του κανονισμού παραμένουν η μοναδική πηγή μιας ολοκληρωμένης και ολιστικής επισκόπησης της διαχείρισης των αποβλήτων σε όλους τους οικονομικούς τομείς και τα νοικοκυριά στην ΕΕ. Παρέχουν μια μοναδική και ακριβή απεικόνιση των οικονομικών εξελίξεων, συμπεριλαμβανομένων των τάσεων όσον αφορά την παραγωγή και την επεξεργασία αποβλήτων.